

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
НАУЧЕН АРХИВ

ФОНД "ХРИСТИНА ВАСИЛЕВА МОРФОВА"

ФОНД № 212к

ОПИС № 1

на документалните материали с временен срок на съхранение

от 1925 до 1976 год.

Съдържа 8 листа

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА
ХРИСТИНА ВАСИЛЕВА МОРФОВА

(24.IV.1889 - 1.VI.1936 г.)

оперна певица - сопран

Христина Морфова е родена в Стара Загора. През 1906г. тя заминава за Прага, където следва в Певческата школа на Фр. Пивода. В Прага Морфова се запознава с Людмила Прокопова, с която ги свързва дългогодишно творческо сътрудничество.

През пролетта на 1908г. Морфова изнася първия си самостоятелен концерт в Храдец Кралове. След завършването на академията Морфова постъпва като солистка в операта в Бърно. 1909г. бележи началото на нейната творческа биография с дебюта ѝ в ролята на Марженка от "Продадена невеста" на Б. Сметана. Нов успех ѝ носи Микаела от оп."Кармен". Операта непрекъснато ѝ възлага нови роли - "Краински славей", "Мадам Бътерфлай", "Вълшебната флейта", "Буря". През 1911 г. Морфова специализира пеене при проф. Иснардон в Париж. През 1912г. се завръща в България и постъпва в "Оперната дружба", но за кратко. На 7.IX.1912г. е поставена "Продадена невеста" на Б. Сметана, режисьор Хр. Морфова. Това е първото режисирано от жена оперно представление в България. През 1913г. Морфова и Прокопова изнасят поредица от концерти в Чехия. На 17.X.1914г. Морфова дебютира на българската сцена в "Тахибеговица" на Димитър Х. Георгиев. Особено забележително е участието ѝ в премиерата на "Селска чест" - третата ѝ роля на българска сцена. До края на сезона участва и в "Аида", където е партньорка на Ст.Македонски. Съвместно с Л. Прокопова концертира в различни градове на страната. От 1915г. Морфова подновява гастролите си в чужбина - следват концерти в Будапеща, Виена. В периода 1917-1931г. Морфова е редовна артистка в Пражката народна опера, където високо оценяват ѝ в операта "Дон Жуан" (Моцарт), "Лакме" (Делиб), "Продадена невеста" и "Либуше" от Б. Сметана. Назначена е за редовен професор в Пражката консерватория. Междувременно гостува в Германия (1917г.), Англия (1923г.), Италия (1923г.), Франция (1925г.), а през 1935г. предприема турне в Съветския съюз.

В периода 1926-1933г. Морфова развива активна концертна дейност, изнася самостоятелни и съвместни с Л.Проколова концерти в редица градове на страната и в Чехия.

През 1931г. Морфова се завръща в България окончателно. Тук развива многостранна дейност - гастролира в Софийската народна опера, изнася концерти, преподава пеене в Държавната музикална академия.

Христина Морфова притежава рядък по красота глас. Изпълнява с голям успех Марженка ("Продадена невеста" от Б.Сметана), Царицата на нощта ("Вълшебната флейта" от Моцарт), Лакме от едноименната опера на Делиб, Аида ("Аида" от Верди), Сантуца ("Селска чест" на Маскани).

По време на концертите изпълнява български народни песни обработка на Д. Христов, Ц. Цанков, Димитър Х. Георгиев, В. Бобчевски, М. Големинов, Петко Стайков и др. както и песни от чехословашки композитори - Олдржих Блеха, Индржих Индржих, Мацак, Витеслав Новак, Фьорстер и др. Изпълнява и песни от руски композитори - А. Тречанинов, Римски-Корсаков, Модест Мусоргски, С. Рахманинов и др., както и произведения на Григ, Шуберт, Делиб, Готовац и т.н.

На основание решения на Научния секретариат на БАН с протокол № 17 от 17.II.1978 г., т. 13.16 през май 1978г. постъпват в Научния архив на БАН архивните материали намиращи се в Института за музика. Сред тях е и личния фонд на Христина Морфова, съдържащ твърде малко документи: ръкописа на Борис Морфов на издадената през 1980г. книга "Незабравимата Христина Морфова", две писма от Хр. Морфова до Т. Хаджиев и снимка на Хр. Морфова и Л. Прокопова.

В Държавния исторически архив се намира основната част от фонда на Христина Морфова. (ф.488 съдържащ 231 а.е.).

Съставил: М.Тимова

Пор. №	Название, анотация, външни особености на архивната единица	Крайни дати	Брой л.л.	Забел.
1.	Богдан Морфов. „Христина Морфова. Живот и творческа дейност”. Маш.	1965 – 1976г., София	235	
2. 3.	Богдан Мирчев Морфов – проучил и съставил „Репертоарът на Христина Морфова (1910 – 1919 г.), (1920 – 1935 г.); Хр. Морфова в спомените на д-р Мирчо Морфов, Иван Камбуров, Асен Балкански, проф. Никола Абаджиев и др. Маш.	1958 – 1975г., София	388	
4.	Писма на Христина Морфова до Т. Хаджиев по творчески въпроси и поздравии по случай юбилей. Рък.	28 ноември 1925 г. и б.д., [Прага]	3	
5.	Български народни песни из репертоара на Христина Морфова. Печ. Забележка: С посвещение на Н. Найденов от Хр. Морфова и Л. Проконова. Рък.	20 юни 1926г., Прага	17	
6.	Людмила Проконова „Requiem” по повод смъртта на Хр. Морфова. Рък.	21 юни 1936г., София	1	
7.	Христина Морфова и Людмила Проконова след концерт. Цивилно облекло. Фотокопие, $\frac{3}{4}$ фигури. 3/8 см.	Б.д., Прага	1	
8.	Христина Морфова с приятелката си Райна. Фотогр., 12/17 см.	1 септември 1904 г., София	3	
9.	Хр. Морфова, Г. Пенджурова, Л. Проконова, Елена Орукин, Иван Радев и др. в Музикалното училище с класа по пеене. Фотогр., 18,5/24 см.	1913 г., София	1	

10.	Хр. Морфова, Сава Огнянов, А. Стоянов, Людмила Проконова, П. димитров със сценични костюми от турне в Германия. Фотогр., 7,5/12 см.	Януари – февруари 1917 г., Германия	1	
11.	Хр. Морфова, Людмила Проконова, Владигеров и др. приятели и познати. Фотогр., 5/8 см; 7,5/10 см; 9,5/13,5 см.; 11,5/17 см; 15,5/19 см.	1917 – 1926г., Варна, Париж и б.м.	21	
12.	Хр. Морфова и др. цивилни лица сред природата. Фотогр.; 7,5/10 см; 8/11 см.	12 април 1922 г., Сенохраби - Чехия	7	
13.	Хр. Морфова като Каролина из операта „Двете вдовици” от Б. Сметана. Фотогр.; 8/12 см.	[1924 г.] Б.м.	1	
14.	Хр. Морфова в ролята на Марфенка в операта „Продадена невеста” от Б. Сметана. Фотогр.; 8/12 см.	1924 г. Прага	1	
15.	Хр. Морфова с приятели в Чехия. Фотогр.; 6,5/8,5 см; 8/11,5 см; 11,5/17,5 см.	30 ян. 1928 г. и б.д., Прага, Карлови вари	11	
16.	Хр. Морфова – сватбени снимки, портрети със сватбената рокля. Фотогр.; 8/10 см.; 9/13 см.; 13/17,5 см.; 14,5/21,5 см.; 15/19 см.	1928 г., Прага	7	
17.	Хр. Морфова на почивка на море с Людмила Проконова и др. лица. Фотогр.; 9/11 см.; 8/5,5 см.	1928 г. и б.д., Варна, Св. Константин и Елена	15	
18.	Хр. Морфова с приятели сред природата. Фотогр.; 7,5/10,5 см., 8/13 см.; 11/17 см.; 15/22 см.	1931 г. и б.д., Реброво и б.м.	27	
19.	Хр. Морфова в ролята на Астартия, царицата на нощта във „Вълшебната флейта” от В.А. Моцарт. Фотогр.; 8/13 см.	[1931 г.], Б.м.	5	

20.	Хр. Морфова с приятели в Преображенския манастир. Фотогр.; 8,5/14 см.	1932 г., Преображенски манастир	1	
21.	Хр. Морфова – портретни снимки. 8/12 см.; 16/20 см.	Дек. 1932 г. и б.д., Прага, София	27	
22.	Полицейска снимка от катастрофата с Хр. Морфова; Снимки от опелото и погребението. Фотогр.; 7,5/12 см.; 11/17 см.; 12,5/17 см.	1 юни 1936 г., София	6	
23.	Хр. Морфова на село с приятели. Фотогр.; 5,5/8 см.; 3,5/5,5 см.; 8/10,5 см.; 8/12 см.	[1936 г.], Б.м.	11	
24.	Хр. Морфова в ролята на Милада из операта „Далибор” от Б. Сметана. Фотогр.; 8/13 см.; 10,5/17 см.	Б.д., Прага	6	
25.	Хр. Морфова като Филина от операта „Миньон” на А. Тома. Фотогр.; 8/12 см.	Б.д., Б.м.	3	
26.	Хр. Морфова [в роля.] Фотогр., 8/9,5 см.; 21/23 см.	Б.д. Чешке Будейовице	2	
27.	Хр. Морфова като Либуше от едноименната опера на Б. Сметана. Фотогр.; 8/11,5 см.; 12/17,5 см.; 14,5/20,5 см.	Б.д., Б.м.	7	
28.	Хр. Морфова в ролята на Аида от едноименната опера на Дж. Верди. Фотогр., 8/13 см.	Б.д. Б.м.	3	
29.	Хр. Морфова в ролята на Елеонора от операта „Трубадур” на Дж. Верди. Фотогр.; 8/13,5 см.	Б.м., Б.д.	1	
30.	Хр. Морфова, Л. и П. Владигерови, Л. Прокопова, Н. Абаджиев, Цанкови и др. Фотогр., 16/23 см.	Б.м., Б.д.	1	
31.	Хр. Морфова в кабинета си с пианото и Л. Прокопова. Фотогр., 6/10,5 см., 7,5/10,5 см., 16/21 см.	Б.м., Б.д.	6	

32.	Списание, вестници и изрезки от вестници за изпълнения на Хр. Морфова и Л. Проконова.	1922 – 1927 г. и б.д., Прага, София, Стара Загора	13	
33.	Фотокопия на изрезки от вестници и списания за концерти и успехи на Хр. Морфова.	1910 – 1921 г., Табор, Прага, София, Берлин, Бърно, Виена	4	
34.	Подлепени изрезки от вестници за концерти на Хр. Морфова.	1909 – 1930 г., Табор, Прага, София, Берлин, Братислава, Виена	30	

Всичко: 866 листа

ЗАВЕРИТЕЛЕН НАДПИС

Настоящият опис съдържа 4 (четири) листа и 34 (тридесет и четири) архивни единици.

Декември 2012 г.

Съставил: Д. Илиева